

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Filozoficzne aspekty duchowości wschodniochrześcijańskiej w ujęciu Tomáša Špidlíka

Filozoficzny aspekt duchowości wschodniochrześcijańskiej jest rzeczywistością znaną i dobrze opisaną w przestrzeni naukowej. Moim celem było spojrzenie na tę specyfikę oczami Kardynała Tomáša Špidlíka, wieloletniego i wybitnego znawcy tematu. Ujęcie to jest nowatorskie, jak dotąd bowiem nie zostało ono przez nikogo dogłębnie przebadane i przeanalizowane. Kardynał nie tylko spogląda na duchowość wschodniochrześcijańską z perspektywy filozoficznej, ale również jako jezuita i ojciec duchowy korzysta z bogactwa duchowości św. Ignacego Loyoli. W ten sposób ukazuje punkty styeczne umożliwiające dialog filozoficzno-teologiczny między chrześcijańskim Wschodem i Zachodem, co wpisuje się w ogólny klimat posoborowy. Do realizacji zamierzonego celu posłużyła mi analiza dorobku filozoficzno-teologicznego Tomáša Špidlíka.

Rozprawa została zawarta w trzech rozdziałach. Ze względu na stosunkowo małą znajomość osoby Kardynała Tomáša Špidlíka rozdział pierwszy został poświęcony rekonstrukcji drogi twórczej bohatera pracy. Dokonałem podziału na dwa paragrafy obejmujące życie i działalność: paragraf pierwszy – Czechy oraz okres przed przyjazdem Špidlíka do Rzymu; w paragrafie drugim – czasy działalności rzymskiej i głównego nurtu naukowego.

W drugim rozdziale w ramach ukazania związków filozofii z duchowością przyjrzałem się filozoficznej analizie modlitwy zwracając szczególną uwagę na język modlitwy oraz ujęcie jej jako aktu integrującego i konstytuującego egzystencję. Następnie przedstawiłem filozoficzny wymiar doświadczenia duchowego zwracając szczególną uwagę na tradycję hezychazmu oraz doświadczenie duchowe Ignacego Loyoli w perspektywie duchowości wschodniej – w interpretacji Špidlíka.

W trzecim rozdziale, po ukazaniu ogólnego klimatu filozoficznego panującego na przełomie XIX i XX wieku w rosyjskiej filozofii religijnej, przedstawiłem istotne elementy tej tradycji filozoficznej. Z perspektywy Špidlika analizie zostały poddane takie zagadnienia jak: mistyka serca, człowiek i kosmos, sztuka a kontemplacja ikony oraz sofiologia. Wszystkie te aspekty stanowią o wyjątkowości filozofii rosyjskiej.

Ukazanie tych poszczególnych elementów pozwoliło w pracy ująć i przeanalizować całość twórczości Špidlika. Tym samym została zrekonstruowana jego filozoficzno-teologiczna interpretacja tradycji wschodniochrześcijańskiej.

Andrzej Łozubka